

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління і адміністрування

ВИПУСКНИЙ КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ПРОЕКТ
на тему: «Формування державної політики національної єдності та
консолідації України»

Студентки 3 курсу, 6с
групи, спеціальності 281
«Публічне управління та
адміністрування» спеціалізації
«Публічне управління та
адміністрування»

Швиденко
Аліна
Борисівна

(підпис студента)

Науковий керівник
Кандидат економічних наук,
Доцент

Сонько
Юлія
Анатоліївна

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
Кандидат економічних наук,
Доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

(підпис гаранта)

Київ 2020

Формування державної політики національної єдності та консолідації України

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Сутність та завдання національної єдності держави.	
Правові засади консолідації України.....	5
РОЗДІЛ 2.Формування національної єдності та консолідації України.....	10
2.1. Проблеми становлення національної свідомості в умовах соціально-політичної нестабільності.....	10
2.2. Особливості консолідації українського суспільства на сучасному етапі.....	18
2.3. Напрями формування державної політики національної єдності	25
ВИСНОВКИ	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	40

ВСТУП

Важливою сферою діяльності суспільства та держави є політика. Від ефективності державної політики залежить успішність держави, благополуччя та життя кожної людини. Суспільні проблеми виявляються і вирішуються шляхом створення нової державної політики або шляхом реформування існуючої державної політики. На сучасному етапі українська політика формується та реалізується в надзвичайно складних внутрішніх і зовнішніх економічних та соціально-політичних умовах.[1] Саме тому головною роботою державних органів влади є національна єдність держави, адже, її відсутність є реальною загрозою для всієї країни - деградацією суспільства і крахом всієї державності. Ми повинні показати, як можна побудувати національну державу не на принципах ворожнечі або переваги однієї групи над іншою, а на принципах толерантності та поваги як умови демократичного розвитку країни. Адже найкраща перевірка нації на цивілізованість - толерантність і те, як люди піклуються про своїх співгромадян.

Метою роботи є поглиблення теоретичних і методологічних положень, аналіз та розроблення пропозицій щодо зміцнення національної ідентичності громадян України.

Об'єктом дослідження виступає державна концепція щодо формування національної ідентичності.

Предметом дослідження є процес формування дієвої державної політики, спрямованої на розвиток української національної ідентичності, окресленням шляхів її впровадження.

Зазначена мета вимагає вирішити наступні **завдання**: проаналізувати теоретичні засади дослідження формування національної політики України;

- дослідити сутність та завдання національної єдності держави;
- проаналізувати проблеми становлення національної свідомості;
- оцінити особливості консолідації українського суспільства на сучасному етапі;

- розробити практичні рекомендації щодо удосконалення національної єдності та консолідації України.

З метою реалізації поставлених завдань використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: наукової абстракції – для розкриття змісту понять(розділ 1), вивчення проблем формування об'єкта дослідження (п.п. 2.1-2.2); кількісного та якісного аналізу – для формування удосконалення напрямів роботи органів державної влади(п.п. 2.3.)

Інформаційною базою дослідження стали: Закони України, офіційні матеріали Державного комітету статистики України, оперативна інформація міністерств та відомств, періодичні видання, праці вітчизняних і зарубіжних науковців з проблеми дослідження, а також інформаційні ресурси інформаційної мережі Internet.

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, 2-х розділів, висновків і пропозицій списку використаних джерел. Основний текст роботи становить 38 сторінок, 4 рисунків. Список використаних джерел містить 41 найменування, викладене на 4 сторінках.

РОЗДІЛ 1. Сутність та завдання національної єдності держави.

Правові засади консолідації України.

Відсутність національної ідеї, яка б об'єднувала суспільство - це вже один із викликів цілісності та єдності держави, її національної безпеки.

Національна ідея - це стратегічне бачення розвитку держави та її гуманітарної сфери на перспективу, яке ґрунтується на досягненнях, які ми вже маємо: незалежність, суверенітет, культурні традиції та цінності[2]. Проаналізувавши всі зовнішні і внутрішні причини відсутності в нашій країні національної ідеї, я виділила Головні причини відсутності в Україні національної ідеї:

1. Відсутність єдності громадян. Ця проблема абсолютно несумісна з аксіомою, що сила держави в єдності її території, єдності її громадян. Поширення «епідемії» ксенофобії, антисемітизму, расизму, дискримінації. Великим негативом для українського суспільства є зростання рівня нетерпимості на національному ґрунті, що зріс за 15 років у два рази.

2. Зростаюча кількість емігрантів. Україна - п'ята держава в світі за кількістю тих, хто шукає кращого життя за кордоном. При цьому часто в пошуках кращого життя виїжджають фахівці високого рівня: інженери, медики, а також - активна молодь. Таким чином, дуже швидко бідніє інтелектуальний капітал нашої країни.

3. Тероризм, як фактор великої політики і втручання у внутрішні справи суверенних держав.

Тема національної ідеї вже багато років вкрай актуальна в Україні. За 29 років незалежності нашої держави ми так і не змогли створити сильну, єдину, об'єднуючу національну ідею. Незважаючи на майже повну відсутність результатів на даний момент. [3] Шляхи створення національної ідеї в Україні є: По-перше, треба відкрито ставити питання про національну ідею не стільки виходячи з минулого, і навіть із сьогодення. Потрібно будувати проекцію на майбутнє;

По-друге, незалежно від обраної формули національної ідеї, в її центрі має знаходитися людина, її інтереси, дотримання прав і свобод. Зараз Україна посідає четверте місце за кількістю звернень громадян до Європейського Суду з прав людини. Також, держава зобов'язана створювати рівні умови для всіх громадян. Наприклад, у тому ж мовному питанні повинні бути однакові можливості для вивчення і використання російської, англійської, французької та інших мов, які громадяни вважають своїми рідними чи які хочуть опанувати.

По-третє, поняття національної ідеї необхідно перемістити з категорії філософської в категорію практичну. Вона повинна ґрунтуватися не на утопічних образах, символах і яскравих гаслах, а стати фундаментом прогресивного суспільства та формування нової парадигми його розвитку, проведення реформ. У першу чергу це стосується економічного і соціального добробуту громадян України.

Тема національного єднання не сходить з вуст українських політиків з часу Революції гідності та початку російської збройної агресії. Часто відповідні заяви та рішення прив'язують до пам'ятних дат української історії. Так президент Петро Порошенко підписав указ №534/2016 «Про пріоритетні заходи щодо сприяння зміцненню національної єдності та консолідації українського суспільства, підтримки ініціатив громадськості у цій сфері» у день 25-ї річниці Всеукраїнського референдуму на підтвердження Акту проголошення незалежності України.[4,5] Це рамковий документ, що окреслює базові напрями у відповідній сфері та визначає першочергові завдання центральним і місцевим органам виконавчої влади. Указ видано з метою консолідації українського суспільства, визначення пріоритетних заходів щодо національної єдності, а також забезпечення взаємодії державних органів з організаціями громадянського суспільства у цьому напрямку. Завдання консолідації українського суспільства, подолання регіональної та соціокультурної роз'єднаності стоїть на порядку денному всі роки незалежності Української держави, при цьому основою консолідації виступає

переважно національна ідея, яка по-різному тлумачиться різними національними спільнотами. Питання об'єднання нації, національної або суспільної консолідації, згуртування суспільства завжди перебували на порядку денному незалежної Української держави. Неспроможність до згуртування і консолідації ставили під загрозу існування держави у попередні періоди її розвитку, були причиною її "руїни", розвалу. Національна ідея тлумачиться як дух нації, комплекс її світоглядних установок; уособлення прагнень і сподівань громадян; як узагальнення минулого та висловлення уявлень етносу або нації про своє майбутнє. Національну ідею розглядають як "цемент", "суспільний клей", що скріплює націю; як "уявлення представників нації про той радикальний засіб, який потрібний для її прогресивного розвитку"; як "інтегральний чинник демократичних перетворень" у періоди становлення нової національної держави. Дослідники вказують на складність та багаторівневість національної ідеї: "Українська національна ідея є тим складним соціально культурним, політичним феноменом, який слугує єднанню нації для найефективнішої реалізації завдань щодо розбудови національно-культурної духовності українського народу", виділяють у її складі різні аспекти: ціннісний, духовний, соціокультурний, культурно-історичний та ін.

Виробленню ефективного, теоретично обґрунтованого та адекватного сучасним суспільним реаліям політичного інструментарію (змісту державної політики та засобів її реалізації) для формування загальнонаціональної ідентичності громадян України, застосування якого сприятиме прискоренню

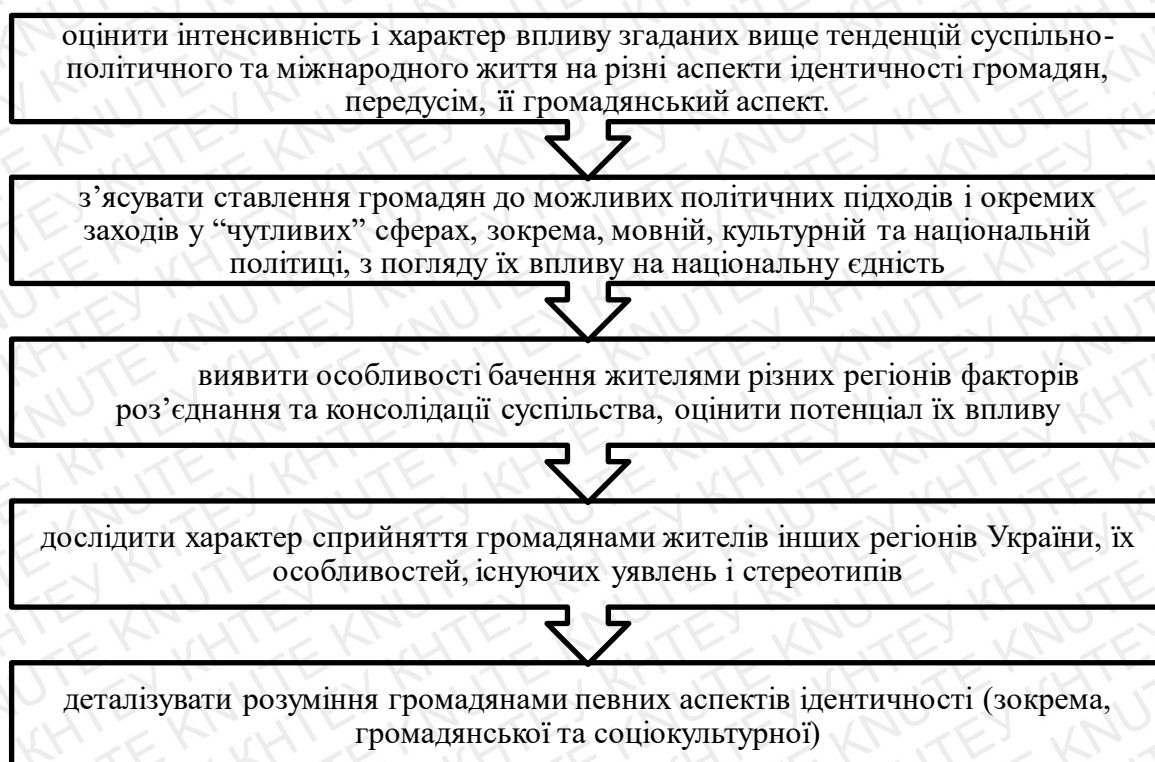

Рис.1.1 Завдання національної єдності[6]

Перспективи подальших наукових розвідок полягають у дослідженні організаційно правових та державно управлінських засад побудови та впровадження державної політики ідентичності сучасної України, яка потребує виваженого поєднання етнічного, регіонального, державного компонентів ідентичності, формування у громадян України належності до єдиної спільноти і держави.[7]

Національна єдність є не тільки базовою цінністю, а й обов'язковою передумовою успішного спротиву зовнішній агресії, економічного розвитку держави Україна.

РОЗДІЛ 2. Формування національної єдності та консолідації України

2.1. Проблеми становлення національної свідомості в умовах соціально-політичної нестабільності

Процес формування політичної свідомості завжди є складним і суперечливим, оскільки таким є політичне життя суспільства. Сучасній політичній свідомості України притаманний низький ступінь довіри населення до державних інститутів влади, ігнорування законних способів розв'язання конфліктів, переважання емоційних регуляторів у громадській та політичній діяльності. За таких умов конче необхідними є компетентний аналіз та постійний моніторинг, як політичної свідомості суспільства загалом, так і окремих його верств та громадян.[8] Саме від політичної свідомості широких верств населення, від владних установок політичної еліти залежить ефективність функціонування політичної системи, хід розвитку, спрямування суспільно-історичних перетворень. Крім того, дослідження політичної свідомості має не тільки «пасивне» (попереджувальне) значення, але й «активне». Суть його полягає у свідомому формуванні інформаційного простору держави, позитивних установок громадян щодо державного будівництва, розвитку сучасної вітчизняної культури, освіти тощо. Без підвищення рівня політичної активності громадян (зокрема молоді) неможливо ні вивести економіку з кризи, ні закласти основи правової демократичної держави і громадянського суспільства. Через сприйняття молоддю демократичних ідеалів відбувається становлення в її середовищі нового типу політичної культури, орієнтованої на створення демократичного суспільства в незалежній Україні. Метою здійснюваних структурних перетворень у процесі формування демократичного суспільства в Україні є поліпшення добробуту українського народу, однією з умов досягнення якого є підвищення суспільно-політичної активності громадян. Ця активність має ґрунтуватися на суспільно-демократичних цінностях, що потребує радикальних змін у свідомості громадянина. Правова держава може

розвиватися лише одночасно з громадянським суспільством. Водночас лише закликів до зміни свідомості замало, необхідно змоделювати конкретні шляхи здійснення цих змін, причому як на рівні державної влади, так і різних сфер суспільних відносин.

Суспільні проблеми виникають в самих різних формах і вимагають різних заходів у відповідь (наприклад, регламенти, субсидії, квоти і закони) на місцевому, національному або міжнародному рівні. Виховання громадянських якостей, а відповідно, і формування політичної свідомості – це емоційно-чуттєве привчання молоді до різних форм знань, розуміння, діяльності та поведінки, спрямованих на появу самоідентифікації. До громадянсько-політичних якостей відносяться: любов до свого народу, краю, батьківщини; політична толерантність, демократизм, громадянська самосвідомість, мужність, діловитість, працьовитість, повага до законів тощо. Отже, проблеми формування сучасної політичної свідомості в українському суспільстві є важливими та нагальними, оскільки йдеться про історичний вибір шляху розвитку. Складовою проблеми єдності держави та суспільства, забезпечення його злагоди та стабільності є утвердження в суспільстві соціального оптимізму. На сьогодні специфіка існування українського соціуму та його історичної пам'яті полягає в тому, що в них домінує соціальний песимізм. Його діапазон широкий: від історії військових поразок далекого минулого до негараздів в економіці, політиці сучасності. Оптимістичне ж сприйняття дійсності, окрім іншого, слугує певною матрицею оцінювання стану й тенденцій розвитку суспільства, бо саме в суб'єктивності світовідчуття людини формуються смисли та мотивації її діяльності та буття. [9]

В цілому реформи, які мали б поставити політичну систему на рівень виконання нею якісно нових завдань, були спорадичними, непослідовними та незавершеними. Були спроби налагодити конституційний процес. На всенародне обговорення був винесений проект Конституції, який, до речі, містив низку цікавих положень, серед них розділ "Громадянське суспільство і держава". Політичне протистояння не дало змоги завершити процес.

Робились спроби динамізувати виборчу систему. Партіями, громадськими організаціями було розроблено низку проектів нового закону, які передбачали змішану систему. Проте політично дезінтегрована державно-господарська бюрократія, яка переважала в парламенті, не бажала віддавати вплив опонентам з лав партій, що врешті-решт зумовило збереження мажоритарної системи.

Для типу держав, якою була Україна на момент проголошення незалежності, пріоритетним і тоді, і тепер залишається фактор політичних перетворень, формування політичної довіри і політичної мобілізації мас. Попри певні позитивні зміни демократичного характеру, які були здійснені в першій половині 1990-х років XX ст. політична система України виявилась неефективною стосовно розв'язання завдань політичного, економічного і соціального характеру (Рис. 2.1.)

неспрацювання визначеного Конституцією України механізму стримувань і противаг функціонування владних структур - звідси неефективність їхньої діяльності і втрата довіри з боку громадян;

незабезпеченість принципу верховенства закону у всіх сферах суспільного життя

несформованість нової політичної еліти і її невідповідність до вирішення загальнодержавних завдань.

Рис. 2.1. Причини неефективного розв'язання завдань політичного, економічного і соціального характеру

Символічним підсумком цього етапу реформування стало ухвалення закону про особливості управління регіонами, який збільшив загрози подальшої дезінтеграції влади.

Державна політика – це цілеспрямована діяльність органів державної влади для вирішення суспільних проблем, досягнення й реалізації загальнозначущих цілей розвитку суспільства або його окремих сфер. У понятті «державна політика» підкреслюється активна роль держави при формуванні та здійсненні цілей державного управління. Державна політика є важливим компонентом життєдіяльності суспільства, маючи велику кількість вимірів і характеристик, вона формує відповідну систему та механізми соціально орієнтованого державного управління, тому що спрямована на поліпшенні якості життя громадян та гарантування соціальної стабільності. Національна єдність є не тільки базовою цінністю, а й обов'язковою передумовою успішного спротиву зовнішній агресії, економічного розвитку держави Україна.[10]

Збереження історичної пам'яті, розвиток національної свідомості, популяризацію української культурної спадщини, взаємодію влади та громадськості на місцевому рівні. Нація не потребує жорстокості, щоб бути стійкою. А різноманіття країни - це її багатство і цінність. Це необхідно враховувати при реалізації державної політики.. Адже найкраща перевірка нації на цивілізованість - толерантність і те, як люди піклуються про своїх співгромадян.

Концепція соціального згуртування Ради Європи вважає наріжним каменем соціального згуртування добробут, який тлумачить досить широко: як задоволення потреб та доступ до благ і послуг, які вважаються звичайними у цьому суспільстві або громаді: їжа, житло, освіта, медичне обслуговування, транспорт, енергозабезпечення, громадська безпека, свіже повітря, якісна питна вода, рекреаційні можливості, задоволення культурних потреб та інші. Соціально-економічне розшарування, необмежений доступ до суспільних благ однієї групи на фоні суттєвого обмеження прав і можливостей інших груп, просторова відокремленість, існування соціальних груп у різних, паралельних, просторах, у яких представники різних соціальних груп не зустрічаються, не стикаються, є гальмом консолідації будь-якого суспільства. Основою

соціального згуртування є взаємодія в межах однієї соціальної групи та між різними групами; між елітами та широким загалом, між політикумом та електоратом, громадянським суспільством.[11]

Національну консолідацію можна розуміти передусім, як єдність соціуму на основі спільних цінностей і спільної мети. Консолідація нації є одночасно і чинником, і ознакою суспільного прогресу. Саме така «єдність нації» і має стати національною ідеєю молодій українській державі. Спираючись на це визначення, ми зможемо побудувати свідоме, правове, посправжньому процвітаюче громадянське суспільство.

Особливо важливою для нашого суспільства й держави є правосвідомість політичної еліти. Політична культура припускає відповідні знання людьми певних положень чинного законодавства, порядку його реалізації, вміння користуватися даними знаннями при застосуванні норм права. Розрізняють політичну культуру суспільства й особистості, які є взаємозалежними явищами. Правова культура особистості, будучи компонентом правової культури суспільства, виражає ступінь і характер розвитку суспільства, так чи інакше забезпечує соціалізацію особистості та правомірну діяльність особи.

Одним із найдієвіших засобів у процесі формування політичної культури та свідомості мають стати навчальні заклади. Попри відокремлення держави від школи, заклади освіти, в першу чергу, повинні сприяти хай не політичному, але правовому вихованню підростаючого покоління. Та кількість правознавчих курсів, їхній змістовий об'єм у середній школі та неюридичних вищих навчальних закладах зовсім незначна. Це сприяє формуванню політичної пасивності молоді (не знаю, не розумію – не буду брати участь), яка не реалізовує належно своє активне та пасивне виборче право, байдужа до проблем політичного розвитку країни.[12]

Основними чинниками, що сприяють формуванню власної політичної культури, є такі:

- лібералізація і демократизація суспільних відносин, внаслідок чого створюються умови для політичної творчості еліти і широких верств населення;
- пропаганда знань про історичний досвід українського та інших народів і про сучасні досягнення світового співтовариства;
- підтримка різноманітних ініціатив, новацій, експериментів, вивчення і поширення вітчизняного політичного досвіду;
- залучення науковців до розробки політичних технологій і програм;
- поширення джерельної бази формування новітньої політичної культури і створення умов для прояву позитивних тенденцій у політичному житті;
- законодавче закріплення продуктивних політичних ідей, норм, інституцій та розробка системи заходів їх повсюдного використання.

Становлення суверенної Української держави неможливе без врахування історичного досвіду державотворення, без відновлення національних традицій, ідейної та культурної спадщини минулого. Формування демократичної політичної свідомості громадян, набуття ними досвіду та навичок активної політичної поведінки, подолання існуючої фрагментарності історичної пам'яті і становлення на цій основі громадянської політичної культури набуває першорядного значення на шляху політичного розвитку України. Ці завдання мають вирішуватись конкретними шляхами загальної політичної соціалізації, політичного виховання та політичної освіти громадян. [13]

Демократична політична культура – це культура громадянського суспільства. Саме у межах громадянського суспільства відбувається організація плюралізму, тобто поєднання та врахування інтересів найрізноманітніших соціальних і політичних сил. Тільки в розвиненому громадянському суспільстві може сформуватися культура, що відповідає

демократичному ладу. Перехід до демократичної політичної культури передбачає налагодження постійного зворотного зв'язку в системі «політика – громадська думка».

Громадська думка – це історично зумовлений, динамічний стан масової свідомості великих груп людей, який своїм змістом віддзеркалює співвідношення соціальних сил, що фактично діють у суспільстві. У демократично розвиненому суспільстві громадська думка набуває значення потужного важеля політичного балансу, стану досягнення політичної рівноваги. [14]

Будь-яка політична, економічна, правова чи моральна реформа приречена на провал, якщо вона не буде спиратися на реформу соціальної й політичної культури громадян. Отже, формування демократичної політичної культури забезпечуватиметься розвитком політичних відносин. Створення належних умов для політичного життя, доступ до політичної інформації, гласність діяльності влади, демократичні свободи з одночасним встановленням свободи економічного життя закладають підвалини для формування демократичної політичної культури. У більшості випадків культурі громадянськості населення сучасної України властиве ухиляння від політичної участі, тобто ухиляння від взаємодії з офіційними чи громадськими організаціями, від участі в обговоренні актуальних проблем у рамках політичної публічної сфери. Для основної маси населення характерне пасивне громадянство. Але процес демократизації в Україні триває, і є надія, що ситуація зміниться на краще.[15,16]

2.2. Особливості консолідації українського суспільства на сучасному етапі.

Сучасна динаміка суспільних процесів в Україні й світі зумовлює необхідність формування адекватної, ефективної та економічно виправданої системи управління національною безпекою, спроможної забезпечити поступ суспільства і держави на шляху до спільноти розвинутих демократичних країн. Основу соціальної структури сучасного українського суспільства становить населення, яке пов'язане чи було пов'язане насамперед з державною формою власності. Основна його частина перебуває на межі бідності, ставлячи за мету лише фізіологічне виживання. Багато цих людей перебувають у стані глибокої соціальної деградації, соціальної маргінальності й не сподіваються на краще. Тривожність такого становища полягає в тому, що саме з цих верств, категорій населення, більшість з яких перебувають на межі малозабезпеченості, бідності, і має формуватися середній клас. [17]

Значна частина таких елементів соціальної структури, які є потенційною основою середнього класу, мають вагомий професійно-кваліфікаційний і освітній потенціал, досвід продуктивної діяльності. Однак у сучасних умовах часто-густо він не здатний сприяти включенню індивіда в систему суспільного виробництва, забезпечити відповідний цьому потенціалу особистості рівень доходів. А отже, пов'язані з цим соціально-економічні сподівання здебільшого не справдилися.

Утворення у структурі соціальної ієрархії суспільства зазначених двох верств, категорій населення призвело до деструктивних змін у ній, до спотворень, викривлень, гострих соціальних суперечностей у багатьох сферах суспільного життя. Вони поглиблюють системну кризу, пришвидшують інфляцію, деформують особисте споживання основної частини населення з низькою платоспроможністю, посилюють соціальну нестабільність суспільства.[18]

Особливо яскраво зазначені деформації, суперечності простежуються на прикладі поділу споживчого ринку на два типи (рівні,

сектори), ціни в яких істотно різняться. Один — для першої категорії населення з практично необмеженою платоспроможністю, які відвідують "свої", дорогі магазини, заклади культури та обслуговування, мають особистий транспорт, на яких працює розгалужена інфраструктура, засобом платежу яких є переважно вільно конвертована валюта. Другий — для переважної більшості населення з невисоким рівнем достатку, низькою купівельною спроможністю, яке змушене обмежуватися лише товарами найпершої необхідності. [19]

Викликає занепокоєння, що такий поділ соціальної структури українського суспільства поглиблюється. Він охоплює не лише сферу споживчого ринку, а й усі основні напрямки суспільної життєдіяльності, зокрема систему ціннісно-нормативних регуляторів діяльності й поведінки зазначених двох верств, категорій населення. Сформувалися дві системи соціального світогляду, які перебувають у стані конфлікту, що поглиблюється.

Це призводить до звуження сфери соціокомунікації, спілкування зазначених категорій населення, які реалізують свій життєвий потенціал і соціальний вектор у двох діаметрально протилежних соціальних просторах і вимірах. І хоча, на думку вчених, таке відокремлення життєвих вдач і сфер життя, відсутність безпосередніх контактів, безумовно, сприяють послабленню соціального напруження і є деякою "хитрістю" соціуму, нібито інстинктом самозбереження, що запобігає концентрації руйнівної соціальної енергії, таке становище довго існувати не може. У ньому закладена соціальна небезпека великої потенційної вибухової сили.[20]

Особливо небезпечними для посилення негативної логіки соціальної динаміки суспільства є поглиблення тенденції поляризації доходів і розшарування населення. Збільшується кількість людей, які із середньо і порівняно забезпечених переходять у розряд незаможних, а відтак потребують соціального захисту. Серед них значна частина мають

низькі доходи й досягли межі абсолютної бідності, що передбачає задоволення лише фізіологічних потреб.[21]

Чинники, які впливають на формування політичної свідомості сучасного українського суспільства:

Сучасний український соціум має значний консолідаційний потенціал, не зважаючи на амбівалентність прагнень політичних еліт, диференціацію суспільства не тільки за економічним статусом, а й за світоглядними, геополітичними та ціннісними установками, пріоритет для багатьох громадян регіональної ідентичності над ідентичністю загальнонаціональною, низьку довіру громадян до владних, економічних і правових інститутів, мовні та культурні суперечності тощо. У сучасних умовах основними цілями консолідації українського суспільства є об'єднання зусиль усіх його громадян для відсічі російській агресії, захисту суверенітету та незалежності держави; її інтеграції до європейських та євроатлантичних структур, досягнення гідного людини добробуту для всіх громадян України. [22]

Соціальна структура сучасного українського суспільства

- Вищий клас професіоналів, адміністратори
- Технічні спеціалісти середнього рівня
- Комерційний клас, дрібна буржуазія
- Кваліфіковані робітники
- Робітники, що не мають кваліфікації
- Інженерно-технологічні працівники та рядові службовці
- Науково-технічна та гуманітарна інтелігенція, студенти
- Особи, що займаються індивідуальною трудовою діяльністю
- Землероби (фермери, колгоспники)

Рис. 2.2 Соціальна структура сучасного українського населення[23]

Сьогодні активна українська громадськість вже не залишається байдужою до процесів демократизації суспільства, до підвищення якості державних послуг. Форми її співпраці з органами влади характеризуються різноманітністю. Проблема ж полягає в їх ефективності. Ці питання потребують теоретичного дослідження. Зокрема, щодо ефективності тих форм співпраці, що використовуються. Це потрібно для подальшого їх удосконалення та визначення найбільш ефективних з них, які можуть бути запроваджені в Україні.[24]

Необхідною умовою для демократичних перетворень, підвищення рівня якості життя населення є ефективне та успішне впровадження реформ у країні, яке, в першу чергу, залежить як від влади, так і від організацій громадянського суспільства, самих громадян.[25] Зараз в Україні відбувається складний процес поступової децентралізації державної влади та розвитку громадянського суспільства, одне із найважливіших місць в якому належить громадським організаціям, що поступово накопичують в собі ресурси, формують необхідні інфраструктури, набувають досвіду (випрацьовують і вдосконалюють процедури та механізми роботи із громадськістю, самоорганізації та співпраці з державою на партнерських засадах відповідно до потреб та вимог суспільства). Провідне значення розвитку громадських організацій для суспільства полягає у:

- вдосконаленні та розширенні сфери комунікації громадян із органами влади на всіх рівнях, (мається на увазі – забезпечення громадян необхідними ресурсами, формами, процедурами та механізмами співробітництва із державою, вплив на політику держави шляхом, зокрема, формування та формулювання свого замовлення, артикуляції відповідним (коректним, конструктивним) чином власних потреб та інтересів, здійснення контролю та моніторингу за реалізацією суспільних програм. Суспільство, таким чином, отримує важливе підґрунтя – громаду, мережу організацій, чого традиційно в Україні не існувало, було замінено на директивний державний вплив;

- вихованні громадянської свідомості, знань, навичок, соціального досвіду, вмінь існувати у сфері непримусової людської солідарності.

Згуртування національно-демократичних сил України можливе лише за умови усвідомлення специфіки сучасної соціально-політичної ситуації в суспільстві та об'єднання розпорошених нині в численних та цілком безпорадних в суспільному житті країни карликових партій та у деяких громадських організаціях патріотичних сил України навколо великої справи національного державотворення.

Політичним і соціально-психологічним механізмом національного державотворення є національні інтереси - інтегральний вираз інтересів усіх членів суспільства, що реалізується через політичну систему. Вони поєднують інтереси кожної людини, суспільства в цілому. При цьому маються на увазі інтереси не взагалі громадян, які належать до даного суспільства, а кожного громадянина, зокрема, інтереси національних, соціальних, політичних груп та інтереси держави. До національних інтересів України належить і суверенна, незалежна, соборна, демократична Україна, характерними рисами якої є громадянське суспільство, правова держава, економічний і політичний плюралізм, ідеологія і мораль, що базуються на національних та вселюдських цінностях, повага до прав людини.[26]

Національні інтереси містять в собі значні консолідуючі можливості. Їх носієм, як правило, виступає вся партія чи її більшість. Національна ідея поширюється на економічну, політичну, духовну та етнічну сторони національного життя. Маючи на увазі необхідність поєднання національного з вселюдським, слід враховувати певну специфіку, що притаманна національному. Йдеться, передовсім, про проблеми рідної мови, про розвиток прогресивних національних, побутових та культурних традицій, відновлення духовних цінностей, власне, про національне відродження України.

Мистецтво політичної, державницької дії полягає в тому, щоб зіставити політичні (владні) інтереси, професійні та інші на основі національного

компромісу і національної злагоди, визначення шляхів боротьби за реалізацію національних (загальнонародних) інтересів. Саме держава має за мету як найточніше виразити національні інтереси, тобто інтереси всього суспільства, вирішувати соціальні і національні суперечності та забезпечувати права людини. Важливим видається і уміння знайти для кожної людини місце у складному механізмі влади та політичної системи, щоб вона стала активним суб'єктом розбудови нової України. Це і є головним сенсом усіх національних інтересів та всякої дійсно національної політики.

Національний поступ України має опертися на соціалізацію та демократизацію суспільства, створення умов для максимального задоволення станових інтересів, реалізації групових та особистих можливостей. Рівність перед законом, можливість широкого політичного представництва різних верств населення, вертикальний зв'язок та взаємодія партій і організацій з тими, кого вони представляють, соціальна та державна орієнтованість цих партій - саме в цьому полягають головні чинники цього процесу. І тут як ніколи важливо досягнути оптимальної взаємодії держави і суспільства, центру і регіонів, уряду і партій. Власне, така злагодженість і взаємо-підтримка є головною передумовою побудови незалежної соборної держави.

Ідея національної єдності повинна бути сьогодні в центрі державотворчого процесу. Важливим консолідуючим чинником є відчуття громадянства України як держави, яка однаково дбає про всіх своїх синів та дочок, не розділяючи їх за національною, соціальною, расовою, релігійною чи іншою ознакою.[27] Це об'єктивний процес, який варто постійно підтримувати і розвивати, маючи в основі ідеали свободи, братерства, поваги до священних прав людини та громадянина. Необхідно всіляко зміцнювати прогресивні, власне національні сили і сили самої української держави, забезпечувати демократію і національну свободу проти будь-якої диктатури, тоталітаризму та колоніалізму.

Нинішня політична ситуація вимагає від нас пошуку спільного, об'єднуючого елементу в ім'я утвердження незалежності в усіх сферах життя країни. Найголовніше завдання для нас сьогодні полягає в установленні довіри народу до влади, влади - до народу, людини - до людини. Лише злагода дасть нам змогу побудувати нову, вільну, суверенну, цивілізовану державу.

2.3. Напрями формування державної політики національної єдності.

Національна єдність як запорука забезпечення ефективного захисту інтересів особи, суспільства і держави досягається за умов поваги до гідності людини та реалізації таких життєво важливих національних інтересів прав і свобод людини і громадянина; суверенітету України, її територіальної цілісності, недоторканності державного кордону, демократичного конституційного ладу, верховенства права; соборності держави на основі консолідації усіх територіальних громад, суспільних верств, етнічних груп навколо цінностей незалежного, вільного, суверенного і демократичного розвитку єдиної України; конкурентоспроможності держави та економічного добробуту населення шляхом всебічного розвитку людського, науково-технічного, інноваційного потенціалів країни; удосконалення механізмів реалізації конституційного принципу розподілу влади на законодавчу, виконавчу і судову; неухильного додержання гарантій незалежності та об'єктивності суду; обмеження втручання держави у діяльність економічних суб'єктів, громадян, громадських організацій та політичних партій, релігійних об'єднань; безпечних умов життєдіяльності, захисту навколишнього природного середовища; збереження і розвитку духовних і культурних цінностей суспільства; гармонійних відносин з іншими державами світу, сприйняття Української держави міжнародним співтовариством як повноцінного і рівноправного його члена.

Політика національної безпеки, що спрямована на захист цих життєво важливих національних інтересів, базується на таких визначених законодавством України принципах:

- ✓ пріоритет прав і свобод людини і громадянина;
- ✓ верховенство права;
- ✓ пріоритет договірних (мирних) засобів у розв'язанні конфліктів;

- ✓ своєчасність і адекватність заходів захисту національних інтересів реальним і потенційним загрозам;
- ✓ чітке розмежування повноважень та взаємодія органів державної влади у забезпеченні національної безпеки;
- ✓ демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави;
- ✓ залучення громадянського суспільства до процесу вироблення та реалізації політики національної безпеки;
- ✓ використання в інтересах України механізмів міжнародної колективної безпеки.

Життєво важливі національні інтереси України реалізуються у складному внутрішньому та зовнішньому середовищі, яке характеризується низкою викликів та загроз.

Стратегічною метою політики національної безпеки України є забезпечення державного суверенітету та територіальної цілісності національної єдності на основі демократичного поступу суспільства і держави, додержання прав і свобод людини і громадянина, створення умов для динамічного зростання економіки, забезпечення європейських соціальних стандартів і добробуту населення.

Перші кроки з реформування політичної системи в Україні були зроблені на початку 1990-х років. Значною мірою це відбувалось під тиском загальносоюзних процесів, але істотний вплив вчиняли також українське суспільство та опозиційні організації. Було прийнято Декларацію про державний суверенітет України, Закон "Про економічну самостійність Української РСР", внесено зміни до Конституції в частині санкціонування політичного плюралізму, сформовані нові органи державної влади – Кабінет Міністрів тощо. Було ухвалено й закон про особливості регіонального управління.[28]

Перші роки після проголошення незалежності стали періодом наростання хаосу. Перед політсистемою стояли складні завдання в економіці,

соціальній, духовній сферах. Проте давалось взнаки відсутність організованого суб'єкта таких перетворень. Опозиція не зуміла досягти влади, та більше того, пішла на союз з державною бюрократією. Натомість сама бюрократія була розпорошена. У радянські часи вона зберігала єдність завдяки керівництву Компартії, тепер політсистема була сповнена суперечностями – між Президентом і урядом, Президентом і парламентом, держадміністраціями та радами тощо.

Формування політичної свідомості тісно пов'язане з політичною системою, політичним режимом, політичною поведінкою та діяльністю, національною свідомістю та з політичною культурою.[29]

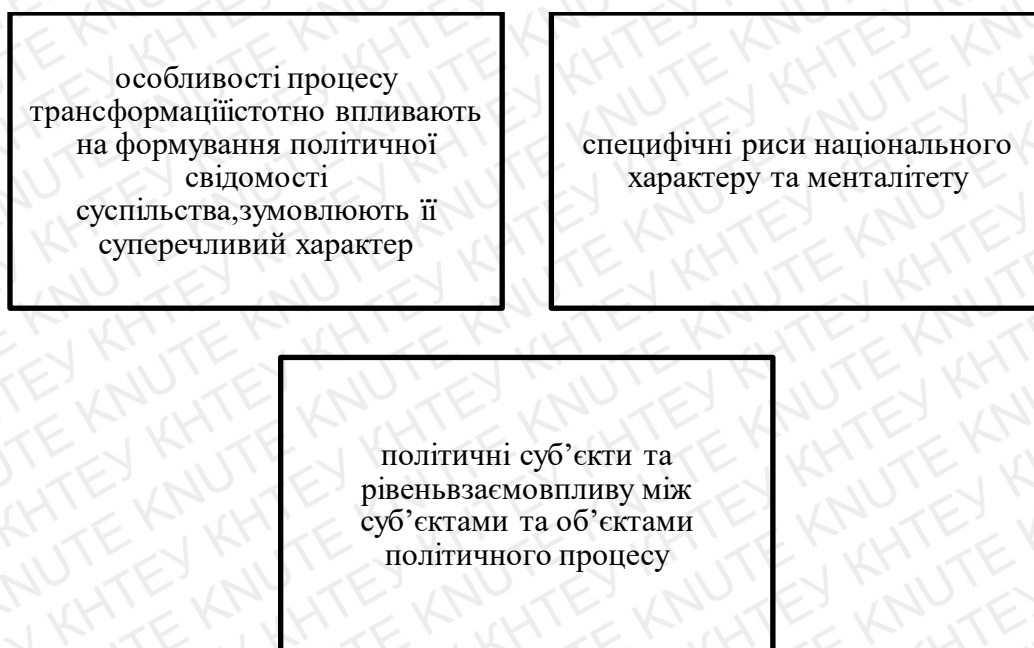

Рис.2.3. чинники, які впливають на формування політичної свідомості сучасного українського суспільства

Напрямами формування державної політики національної єдності є

1. Досягнення національної єдності та консолідації суспільства шляхом подолання як об'єктивних, так і штучних суперечностей соціокультурного, конфесійного, етнічного, мовного, міжрегіонального та регіонального характеру на основі безумовного

додержання конституційних гарантій прав і свобод людини і громадянина.

Задля цього слід поширювати серед різних соціальних, вікових, освітніх, культурних верств Українського народу ідею спільності історичної долі, переваг тісної співпраці і взаємодопомоги, безпосередньої залежності успішності кожного громадянина України від рівня єдності українського суспільства, що сприятиме формуванню національної ідеї в її широкому, світоглядному розумінні.

Необхідно продовжити реформування політичної системи у напрямі утвердження плюралістичної демократії та європейських цінностей, свободи слова, розвитку громадянського суспільства на засадах Конституції України.

Особливої уваги потребує проблема формування засад і дієвих механізмів комунікації та взаємодії законодавчої, виконавчої та судової гілок влади в Україні на етапі впровадження конституційної реформи.

2. Підвищення ефективності системи державного управління та місцевого самоврядування.

З цією метою необхідно консолідувати зусилля органів державної влади навколо удосконалення конституційного регулювання суспільних відносин в Україні, забезпечення балансу загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів, формування системи стратегічного планування, створення дієвих механізмів моніторингу з метою вчасного коригування пріоритетів політики безпеки. Потребує нового імпульсу вдосконалення системи взаємодії органів державної влади з інститутами громадянського суспільства. Слід забезпечити реальне розмежування суспільних, державних та комерційних (приватних) інтересів, бізнесу і влади; посилити протидію корупції, у тому числі політичній, зокрема шляхом удосконалення відповідного законодавчого забезпечення.

Запорукою ефективності, стабільності і високого професійного рівня державної служби мають стати законодавчі гарантії відокремлення політичних і адміністративних функцій в системі органів державної влади.[30]

Поступ демократичних перетворень, реалізація європейського вибору України вимагають удосконалення системи державної влади. Вона має бути побудована на європейських демократичних цінностях, забезпечувати відкритість та прозорість своєї діяльності. Нагальною необхідністю стають радикальні системні реформи, спрямовані на демократизацію всієї системи державної влади. Затягування з проведенням адміністративної реформи гальмує проведення інших перетворень, зокрема в соціально-економічній сфері.

3. *Забезпечення прийняттого рівня економічної безпеки, що неможливе без здійснення структурної перебудови і підвищення конкурентоспроможності національної економіки.*

Для цього необхідно насамперед поліпшити інвестиційний клімат, зокрема, шляхом забезпечення дієвого захисту права власності, удосконалення регуляторного і корпоративного законодавства, обмеження монополізму, розвитку фінансового і фондового ринків.

Одним із найважливіших завдань у даному контексті є реформування податкової системи, забезпечення спрямованості фіскальної політики держави на зменшення питомої ваги усіх складових матеріальних витрат в економіці.[31]

Необхідно докорінно підвищити ефективність використання державних коштів, забезпечити дієвий державний контроль за діяльністю суб'єктів природних монополій, прозорість використання ними фінансових ресурсів, ефективність тарифної та регуляторної політики.

Заходи економічної політики держави слід спрямувати також на зміцнення фінансового стану суб'єктів господарювання, забезпечення їх націленості на збільшення рентабельності та капіталізації.

Поряд із реалізацією державної політики стимулювання експорту, передусім високотехнологічного, необхідно забезпечити випереджувальне розширення внутрішнього ринку, уникнення критичної залежності національної економіки від кон'юнктури світових ринків.

Підвищення конкурентоспроможності національної економіки неможливе за існуючого рівня інноваційної активності підприємств, для підвищення якої необхідними є формування національної інноваційної системи, розширення інвестиційних можливостей для реалізації інноваційних проектів.

Об'єктом пріоритетної уваги держави має стати активізація інноваційних процесів в освітній, науково-технологічній та інформаційно-комунікаційній галузях, які в сукупності формують інфраструктуру економіки знань - основу майбутньої конкурентоспроможності України у глобалізованому світі.

Українська держава має бути послідовною у здійсненні земельної реформи, забезпеченні на практиці пріоритетного розвитку агропромислового комплексу як основи продовольчої безпеки держави.

4. *Забезпечення енергетичної безпеки* країни, насамперед шляхом докорінного підвищення ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів.

Потребують нагального вирішення питання зменшення енергетичної залежності України та диверсифікації джерел енергопостачання, реалізації транзитного потенціалу держави, модернізації енергетичної інфраструктури на основі впровадження новітніх технологій.[32]

Реалізація зазначених завдань неможлива без суттєвого підвищення ефективності системи управління паливно-енергетичним комплексом, забезпечення належного контролю за діяльністю державних компаній у цій сфері, використання у національних інтересах транзитних нафто- і газопроводів, підземних сховищ газу, ліній електропередачі, залізниць і портів тощо.

5. *Досягнення високих соціальних стандартів, вирішення на цій основі нагальних демографічних проблем.*

Це передбачає реалізацію комплексних заходів щодо сприяння зміцненню середнього класу та подолання бідності, гармонізацію

національних стандартів якості життя громадян з європейськими, створення умов для зміцнення здоров'я нації та зменшення рівня смертності населення, забезпечення доступності якісних медичних послуг для усіх верств населення, забезпечення житлом громадян, які потребують державної підтримки, здійснення реформи соціального забезпечення, зокрема пенсійної реформи, тощо.[33]

Подолання негативних тенденцій у розвитку демографічної ситуації, диспропорцій у міграційних процесах, відтоку за кордон кваліфікованих працівників, забезпечення на цій основі потреб економіки та соціальної сфери у трудових ресурсах слід визначити одним із пріоритетів діяльності органів державної влади.

Державна політика у гуманітарній сфері має бути спрямована на розвиток освіти і науки, реформування системи охорони здоров'я населення, захист вітчизняної культурної і духовної спадщини, покращання морального здоров'я нації, в тому числі шляхом впровадження дієвих механізмів утвердження сімейних цінностей та запобігання поширенню в засобах масової інформації проявів насильства, расової, етнічної та релігійної нетерпимості, моральної розбещеності тощо.

Мовна політика як одна із ключових складових державної гуманітарної політики повинна виходити з необхідності неухильного додержання конституційних гарантій щодо всебічного розвитку і функціонування української мови як державної та мови офіційного спілкування у всіх сферах суспільного життя на всій території України, а також вільного використання у всіх життєвих потребах громадян російської чи іншої рідної мови.

Потребують невідкладного вирішення нагальні проблеми подолання бродяжництва та дитячої безпритульності.

6. Створення безпечних умов життєдіяльності населення.

Має бути сформована збалансована система природокористування на основі впровадження економічних механізмів заохочення ощадливого споживання природних ресурсів, зменшення шкідливих викидів, застосування відповідних сучасних екологічно безпечних ресурсо- і енергозберігаючих технологій. Значного поліпшення потребують екологічний стан водних ресурсів, якість питної води, необхідні дієві заходи щодо запобігання подальшому забрудненню Чорного та Азовського морів. [34]Необхідно забезпечити ефективне функціонування єдиної державної системи цивільного захисту, запобігання та ліквідації наслідків техногенних катастроф, підвищення рівня екологічної, ядерної та радіаційної безпеки, зокрема перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему. Реформування житлово-комунального господарства, модернізацію основних фондів цієї сфери та підвищення якості житлово-комунальних послуг, насамперед шляхом розвитку конкурентних відносин у цій сфері, слід визначити як необхідну умову створення безпечного середовища життєдіяльності населення України. [35]

7. Реформування інститутів сектору безпеки - Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів з метою забезпечення їхньої готовності до виконання завдань оборони держави, підвищення ефективності діяльності із захисту прав і свобод людини і громадянина, забезпечення національної безпеки, боротьби з корупцією та злочинністю, особливо в її організованих формах.

Пріоритетними напрямками роботи у цій сфері є:

- підтримка Збройних Сил України та інших військових формувань у стані високої боєздатності, бойової й мобілізаційної готовності, наближення їх за складом, системою управління, навчання і підготовки, рівнем оснащення озброєнням та військовою технікою до стандартів збройних сил держав-членів НАТО;

- забезпечення бюджетного фінансування сектору безпеки як цілісної системи в обсягах, достатніх для його реформування і розвитку;
- визначення оптимальної структури та штатної чисельності органів сектору безпеки, виходячи з нагальних потреб національної безпеки та економічних можливостей держави;
- підвищення рівня професіоналізму та відповідальності в усіх ланках сектору безпеки, подальше впровадження демократичних європейських стандартів у повсякденну діяльність його органів;
- удосконалення правової бази діяльності органів сектору безпеки з урахуванням європейських і євроатлантичних критеріїв;
- приведення кримінального законодавства і кримінального судочинства у відповідність із стандартами і рекомендаціями Ради Європи та Європейського Союзу;
- розвиток системи стратегічного планування, координації та контролю діяльності органів сектору безпеки;
- розбудова державного кордону та його інфраструктури за європейськими критеріями;
- активізація боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом.

8. Прискорення реалізації судової реформи у напрямі становлення в Україні системи судового устрою та судочинства, яка функціонуватиме на засадах верховенства права відповідно до європейських стандартів і гарантуватиме право особи на справедливий суд.

Для цього мають бути вирішені такі завдання:

- подолання негативних тенденцій, що мають місце внаслідок непослідовності реалізації заходів із реформування судової гілки влади;
- забезпечення доступного та справедливого судочинства, прозорості в діяльності судів, оптимізації системи судів загальної юрисдикції;
- практична реалізація права громадян на доступ до судових рішень;
- підвищення довіри громадян до судової системи;
- підвищення статусу суддів у суспільстві;
- посилення гарантій незалежності суддів;
- якісне підвищення фахового рівня суддівського корпусу та поліпшення умов його професійної діяльності;
- розробка дієвих механізмів та чітких критеріїв притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності;
- радикальне поліпшення стану виконання судових рішень;
- створення можливостей для розвитку альтернативних (позасудових) способів розв'язання спорів.

Головним завданням дальшого розвитку правосуддя слід визначити реальне утвердження верховенства права у суспільстві і забезпечення кожному права на справедливий судовий розгляд у незалежному та неупередженому суді.

9. Розвиток системи демократичного цивільного контролю над Воєнною організацією та правоохоронними органами держави, що передбачає:

- удосконалення законодавчого забезпечення діяльності у цій сфері;

- розвиток цивільно-військових відносин у суспільстві, у тому числі за рахунок приведення до європейських стандартів співвідношення цивільного та військового персоналу в органах сектору безпеки;
- демілітаризацію правоохоронних та розвідувальних органів з урахуванням оптимального співвідношення військовослужбовців та цивільного персоналу у цих органах;
- залучення громадськості до вироблення та реалізації політики національної безпеки.[36]

10. Забезпечення сприятливих зовнішніх умов для розвитку та безпеки держави, що передбачає:

- формування навколо України безпечного міжнародного середовища, зміцнення систем колективної безпеки на європейському та трансатлантичному просторах, розвиток взаємин та кооперації у глобальному й регіональному вимірах;
- захист та підтримка українських громадян та їхніх інтересів за кордоном;
- завершення правового оформлення (делімітації та демаркації) державного кордону України, зокрема, вирішення з Російською Федерацією на основі норм міжнародного права питання щодо розмежування в Азовському і Чорному морях та Керченській протоці, врегулювання з Румунією спірних питань щодо делімітації континентального шельфу та виключних економічних зон у Чорному морі; забезпечення гідного місця України у глобальному поділі праці, безпечне та збалансоване входження української економіки до світової економічної системи, зокрема у форматі Світової організації торгівлі;

- укладення нової базової угоди, формування зони вільної торгівлі з Європейським Союзом, створення основи для повноправного членства України в ЄС;
- приєднання України до європейської та євроатлантичної систем безпеки, що передбачає взаємовигідну співпрацю з Організацією Північноатлантичного договору, формування умов для вступу України до НАТО, участь у безпекових програмах Європейського Союзу та ОБСЄ;
- розвиток українсько-російського партнерства на основі прагматизму та відкритості, взаємовигідної кооперації та співпраці як ключових умов забезпечення національної та регіональної безпеки;
- розвиток гармонійних, взаємовигідних, добросусідських відносин з країнами регіону, утвердження на цій основі регіонального лідерства України;
- розширення активної взаємодії зі США і Канадою, країнами-членами Європейського Союзу, іншими країнами Європи та країнами - регіональними лідерами;
- підтримка міжнародного миру та безпеки шляхом подальшої участі у міжнародній миротворчій діяльності, багатосторонніх заходах з протидії розповсюдженню зброї масового ураження, тероризму, транснаціональній організованій злочинності, торгівлі людьми, незаконному обігу наркотиків та іншим викликам міжнародній безпеці; [37]
- забезпечення інформаційної безпеки при інтеграції до структур глобального інформаційного суспільства.

Поняття державної політичної вміщує в себе цілий комплекс складових, які передбачають реформування системи політичних відношень у суспільстві шляхом більш чіткої артикуляції політичних інтересів, раціоналізації

політичної діяльності, виведення політичної свідомості нашого суспільства на якісно новий рівень, формування активістського типу політичної культури тощо.[38] Отже, політична реформа – це законодавчі зміни політичної системи, політичні перетворення, переустрій політичного життя, зміна наявних суспільно-політичних відносин відповідно до забезпечення цивілізованих умов розвитку суспільства. Політичну реформу визначають як політику компромісу між правлячими групами та їх соціальними опонентами, як політику, що заради збереження соціально-політичної системи як цілого йде на зміну окремих її частин.

Висновки

В роботі було розглянуто та проаналізовано формування державної політики національної єдності та консолідації України. З вищесказаного можна зробити висновок, що реформування процесу формування та здійснення державної політики, приведення його у відповідність до позитивних світових тенденцій. Таким чином, чітке розмежування компетенції органів державної влади у впливах на державну політику дозволить суттєво покращити діяльність держави, що в свою чергу призведе до позитивних зрушень у економічній, соціальній, науковій та інших сферах життя, яких торкається державна політика. При визначенні поняття "державна політика" необхідно розрізняти державну політику як напрямок (стан) розвитку держави і суспільства у визначений часовий проміжок функціонування держави, і різні види державної діяльності (процесу), які пов'язані з державною політикою, зокрема, формування державної політики (політичний процес) та її реалізація (виконавська діяльність).

Проаналізувавши сутність та завдання національної єдності України, ми прийшли до висновку, що більшість громадян вважають, що спільне бачення майбутнього, спільні проблеми, які стоять перед Україною сьогодні, можуть бути основою для єднання українського суспільства. Понад 80% респондентів вважають, що країні потрібна спільна для всіх громадян національна ідея. Практичними заходами, що сприяють консолідації, більшість громадян бачить подолання соціально-економічних проблем та підвищення рівня добробуту, боротьбу з корупцією, якісну зміну влади, більш справедливий розподіл суспільних благ.

Проведено оцінку проблеми становлення національної свідомості в умовах соціально-політичної нестабільності. Політична свідомість – це

сприйняття суб'єктом тієї частини реальності, що пов'язана з політикою, це суб'єктивний образ політичної системи. Знання та уявлення про політику не є продуктом індивідуальної свідомості. Особистість набуває їх в процесі політичної соціалізації із навколишнього середовища. Політична свідомість вбирає в себе, як ідеологічні компоненти (політичні знання, цінності, переконання), так і психологічні (політичні почуття, емоції, переживання, орієнтації та настрої). За змістом політична свідомість включає в себе певні політичні ідеї, погляди, теорії, інтереси, настрої, почуття, а за специфікою прояву вона активно впливає на інші форми суспільної свідомості, має часто досить високий ступінь відображення соціально-класових інтересів. Політична свідомість формується і функціонує в процесі життєдіяльності суспільства, його політичних інститутів і суб'єктів політики, то вона тісно пов'язана з реальними потребами й інтересами громадян, а тому досить динамічна, залежна від впливу різноманітних факторів – як позитивних, так і негативних. Реальні політичні відносини є першоджерелом формування й функціонування політичної свідомості. Тому першим рівнем духовного відображення політичного життя є емпірична політична свідомість, яка базується на безпосередньому практичному досвіді суб'єкта. Емпірична й буденна політична свідомість, як правило, відображають лише поверхневі процеси, не проникаючи в їхні сутнісні характеристики. Особливостями емпіричної й буденної політичної свідомості є її суспільно-психологічна вираженість через почуття, настрої, емоції, імпульсивність, гостроту сприймання політичних процесів і подій. [39]

Було піднято тему особливостей консолідації українського суспільства на сучасному етапі. Наразі основою для консолідації українського суспільства виступає національна ідея та суміжні з нею соціокультурні чинники: національна свідомість, національна

ідентичність, спільна культура, історична пам'ять тощо. Інші чинники: економічні, господарські, соціальні, гуманітарні майже не беруться до уваги у суспільно-політичному дискурсі щодо загальнонаціональної консолідації. Консолідація українського суспільства повинна мати своїм результатом зміцнення національної ідентичності громадян країни. Проте на сьогодні у масовій свідомості українців продовжує зберігатися значний рівень дистанційованості, національної ізолюваності та ксенофобії, що можна пояснити наявними у свідомості асоціаціями з воєнними конфліктами, терористичними актами. Молодь найбільш схильна до інновацій і найменш скована стереотипами минулого. Перед сучасною молоддю відкриваються можливості самостійної інтерпретації соціальної дійсності і вибору способів дій, стилю життя, що, на її думку, найбільш адекватні суспільним змінам. У політичній сфері молодь здатна здійснити значну підтримку новообраного політичного курсу, сприйняти західні демократичні цінності з урахуванням власних національно унікальних традицій, виступити не тільки об'єктом, але й активним суб'єктом молодіжної політики. Саме тому дуже важливо залучати молодь до політичного життя країни.[40]

Формування політичної активності громадян сприятиме усвідомленню своєї ролі в захисті власних прав і законних інтересів. У демократичному суспільстві міліція – це головний орган, що захищає права й інтереси громадян, для чого має необхідний інструментарій (оперативно-розшукова діяльність). Водночас громадяни повинні докладати всіх зусиль для сприяння працівникам міліції в боротьбі зі злочинністю. Процес засвоєння індивідом політичних знань, норм і цінностей упродовж життя називають політичною соціалізацією. Політичну активність громадян необхідно формувати ще з дитинства – у процесі виховання вдома та навчання в закладах системи освіти.

Політична соціалізація передбачає комплекс заходів, що готують людину до життя у сфері політики, визначають її політичну поведінку, впливають на вподобання та рішення. Високий рівень політичної соціалізації громадян є передумовою високого рівня розвитку суспільних відносин та їх стабільності. Зазначену проблематику досліджує політична психологія, оскільки психологічні й біологічні чинники (мислення, темперамент, воля, пам'ять, стан фізичного і психологічного здоров'я, стать, вік тощо) також здійснюють вплив на політичну поведінку людини.[41]

Підсумовуючи, слід зазначити, що на сьогодні Україні бракує ініціатив, спрямованих на політично-соціальне згуртування. Вищесказане, зрештою, й становить мету, національну концепцію розвитку платформи національної злагоди, основу національних пріоритетів, які формуються елементами політичної системи, де чільне місце належить державі. З цієї точки зору, національна єдність є основною ланкою політичної системи, основою для функціонування інших її елементів - держави, громадських об'єднань, політичних партій та громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рабінович П. Основи загальної теорії права та держави : навчальний посібник П. Рабінович. – К. : Атіка, – 2001.
2. Андрущенко В. Політологія: наука про політику: підруч. для вищ. шк. В.Андрущенко, В.Г.Кремень, М.І.Горlach. – 3. вид.– Київ; Харків: Єдинорог, 2001.
3. Бурлачук В. Соціальні переживання та політичний міф. – Політична думка. – 2001.
4. Алисова Л. Политическая социология Л. Алисова, З. Голенкова. - 2006. - (Библиотека "Полка букиниста").
5. Концепція Загальнодержавної цільової соціальної програми патріотичного виховання громадян на 2013—2017 роки
6. ЗАТВЕРДЖЕНОУказом Президента України від 11 грудня 2015 року № 697/2015
7. Медведєв О. Г. Поняття політичної свідомості: націоналізм та національна ідея О. Г. Медведєв
8. Політологія: підруч. за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенко. – [2-ге вид.]. – К. : Академія, 2001
9. Кузь О. Політологія : навч. посіб. О. Кузь ; Харківський національний економічний ун-т. – Х. : ХНЕУ, 2004
10. Дробінка І. Г. Політологія : навч. посіб. І. Г. Дробінка, Т. М. Кришталь, Ю. В. Підгорецький ; Мін-во освіти і науки України. – К.: Центр учбової літератури, 2007
11. Кремень В. Г. Філософія національної ідеї: Людина. Освіта. Соціум /В. Г. Кремень. - Вид. переробл. - К. : Грамота, 2010.
12. Костенко О. Соціальна культура громадян - національна ідея для України Олександр Костенко, 2018р.
13. Політичні механізми формування громадянської ідентичності в сучасному українському суспільстві. Аналітична доповідь. — К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2014.

14. Юрій М. Ф. Політологія : [навч. посіб.] Юрій М. Ф. – К. : Дакор, КНТ, 2006. – 416 с.
15. Социология: курс лекций А. А. Радугин, К. А. Радугин. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Центр, 2007р.
16. Громадяни у пошуках інформації: українські реалії за ред. І.Підлуської. – К. : Агентство “Україна”, 2005.
17. Петрунько О.В. Мотиви відчуження сучасної молоді України від активної політичної діяльності. – Педагогіка і психологія. – 1996. – №1.
18. Політична реформа – гарантія демократичного розвитку українського суспільства: наук.-метод. матеріали на допомогу лекторам [за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева]. – К.: Вид-во УАДУ, 2011.
19. Гаєвський Б. А. Сучасна українська політологія Гаєвський Б. А. – К., 2007.
20. Павловський М. Національна ідея в Україні себе вичерпала чи її зрадили? М. Павловський Право України. – 1998.
21. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 5 (19). – К., ІС НАН України. 2018.
22. Міщенко Т. Право малозабезпеченої сім'ї на державну підтримку . Соц. захист. — 2018
23. Левенець Ю. Я. Проблеми української політики : [аналіт. доп.] Ю Я. Левенець, В. А. Войналович ; Ін-т політ. та етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2010.
24. Лісневська А. О. Рівень соціального інтелекту як фактор політичної активності студентської молоді. Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. – 2003.
25. Енциклопедія державного управління: у 8 т. Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України ; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. - К. : НАДУ, 2011

26. Гусєв В. О. Державна інноваційна політика: методологія формування і впровадження: монографія В. О. Гусєв. - Донецьк : Юго-Восток, 2011.
27. Державна кадрова політика в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку : наук. доп.авт. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін та ін. ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка, д-ра політ. наук, проф. К. О. Ващенка, д-ра соц. наук, проф. Ю. П. Сурміна (кер. проекту). - К. : НАДУ, 2012.
28. Заглубский С. Что важнее: процесс теоретизирования или его результат? С. Заглубский Социологические исследования. – 2009.
29. Про стратегію національної безпеки України: Указ Президента України від 12.02.2007 № 105/2007
30. Про основи національної безпеки України: Закон України Відомості Верховної Ради України. – 2003.
31. Конституція України: із змінами, внесеними згідно з Законом № 2222-IV від 08.12.2004 р. – К. : Велес, 2006
32. Грушевський М. С. На порозі Нової України: Гадки і мрії М. С. Грушевський. – К.: Наук. думка, 1991.
33. Гунчак Т. Україна: перша половина ХХ століття: Нариси політичної історії. – Т. Гунчак. – К.: Либідь, 1993.
34. Ст. 351 ; Про основи національної безпеки України : Закон України: із змінами, внесеними згідно із Законом № 3200-IV від 15.12.2005. Відомості Верховної Ради України. – 2006
35. Закон України "Про національні меншини в Україні"
36. Ліпкан В. Неопарадигма національної безпеки В. Ліпкан Право України. – 2002.
37. Петрушина Т. Соціокультурний потенціал інноваційного розвитку українського суспільства
38. Бебик В.М. Політологія для політика і громадянина: монографія. – Київ: МАУП, 2003.

39. Кіндратець О. Політичні зміни і політична стабільність О. Кіндратець Політ. менеджмент. – 2005
40. Політологічний енциклопедичний словник. - К. : Вид-во Генеза, 2004.
41. Опалько Ю. Вплив політичних змін на консолідацію українського суспільства Ю. Опалько, Г. Палій Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки - 2006.

**ДЕПУТАТ БРОВАРСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ VII СКЛИКАННЯ
ЗДОРОВЕЦЬ ОЛЕКСІЙ МИХАЙЛОВИЧ**

07400, Київська область, м. Бровари, вул. Завірюхіна Ігоря, 13, (066) 572-35-74

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу
на тему «**Формування державної політики національної єдності та
консолідації України**»

студентки ОС «Бакалавр»
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
Київського національного торговельно-економічного університету
Швиденко Аліни Борисівни

Випускна кваліфікаційна робота виконана на тему, яка є актуальною для сфери публічного управління у сучасних умовах формування державної політики національної єдності, передбачає дослідження широкого спектра проблем, пов'язаних з формування національних інтересів в економічній сфері. Як показує світовий досвід, забезпечення національної єдності є гарантією незалежності держави. Тому об'єднання національних інтересів і належить до числа найважливіших національних пріоритетів.

Консолідація України є складовою системи державної безпеки разом з такими її складовими, як забезпечення надійної обороноздатності, підтримання соціального миру в суспільстві, захист від екологічних лих. У цій системі всі складники є взаємопов'язаними: наприклад, не можна забезпечити військову безпеку держави, маючи слабку й неефективну економіку; одночасно важко очікувати ефективність економіки в суспільстві, що роздирається соціальними конфліктами.

Випускна кваліфікаційна робота виконана згідно норм та відповідає завданню в повному обсязі. Розглянуто особливості, чинники формування та вектори розвитку українських національних інтересів в економічній сфері.

Випускна кваліфікаційна робота рекомендується до захисту.

З повагою, Депутат БМР

Олексій Здоровец

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему:

**«Формування державної політики національної єдності та
консолідації України»**

Студента 2 курсу 8 м групи
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»,
спеціалізації

Швиденко Аліна
Борисівна

«Публічне управління та
адміністрування»

Науковий керівник :
кандидат економічних наук,
доцент

Сонько
Юлія Анатоліївна

Гарант освітньої програми:
доктор наук з державного
управління,
професор

Головня
Юлія Ігорівна

Київ 2020

РЕФЕРАТ

випускної кваліфікаційної роботи, виконаної на тему:

«Формування державної політики національної єдності та консолідації України»

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, 2-х розділів, висновків і пропозицій списку використаних джерел. Основний текст роботи становить 38 сторінок, в т.ч. 4 рисунки. Список використаних джерел містить 41 найменування, викладене на 4 сторінках.

Об'єктом дослідження виступає державна концепція щодо формування національної ідентичності.

Предметом дослідження є процес формування дієвої державної політики, спрямованої на розвиток української національної ідентичності, окресленням шляхів її впровадження.

Зазначена мета вимагає вирішити наступні **завдання**:

- проаналізувати теоретичні засади дослідження формування національної політики України;
- дослідити сутність та завдання національної єдності держави;
- проаналізувати проблеми становлення національної свідомості;
- оцінити особливості консолідації українського суспільства на сучасному етапі;
- розробити практичні рекомендації щодо удосконалення практичні рекомендації щодо удосконалення національно єдності та консолідації України.

В першому розділі випускної кваліфікаційної роботи нами було розглянуто сутність на завдання національної єдності України. З'ясовано зміст

поняття «українська нація», його правове тлумачення та юридичне закріплення в діючих нормативних актах.

Другий розділ випускної кваліфікаційної роботи містить аналіз чинників формування та реалізації державної політики у контексті консолідації українського суспільства. Обґрунтовано, що політика держави щодо національної ідентичності має бути спрямована на збереження суспільної стабільності, повинна сприяти пошуку інтегративних компонентів суспільного розвитку, знімати з порядку денного надмірну політизацію історичних подій та попереджати загострення суспільних протиріч, узгоджувати регіональне бачення історичного минулого із загальнонаціональним.

Одержані результати можуть бути використані в практичній діяльності роботи Броварської міської ради.

Рік виконання роботи 2019– 2020 р.

Рік захисту роботи – 2020р.

Анотація

випускної кваліфікаційної роботи, виконаної на тему:

«Формування державної політики національної єдності та консолідації України»

Випускна кваліфікаційна робота присвячена дослідженню діяльності органів Броварської міської ради. В роботі обґрунтовано розвиток практичних рекомендацій щодо особливостей чинників формування та реалізації державної політики у контексті консолідації українського суспільства.

Досліджено напрями підвищення національної єдності, проблеми становлення національної свідомості в умовах соціально-політичної нестабільності, проаналізовано особливості консолідації українського суспільства в сучасних умовах. На цій основі розроблено практичні рекомендації щодо формування державної політики національної єдності.

Ключові слова:. національна ідентичність, нація, політичні інститути, державні інституції, державні органи влади, державна політика ідентичності.

Annotation

final qualifying paper performed on the theme:

« Formation of state policy of national unity and consolidation of Ukraine »

The final qualification paper is devoted to the study of the activities Brovary City Council.. The work substantiates the development of practical recommendations for peculiarities of factors of formation and realization of state policy in the context of consolidation of Ukrainian society.

The directions of national unity, the problems of formation of national consciousness in conditions of socio-political instability, the peculiarities of peculiarities of Ukrainian society are analyzed. On this basis, practical recommendations on improving the formation of state policy of national unity have been developed.

Keywords: national identity, nation, political institutions, government institutions, public authorities, public policy identity.